

כיצד תערוך צוואה בעצמך?

למרות שכל אחד מאתנו מאחל לעצמו אריכות הימים, הרגע בו הרכוש שלנו יחולק בין יורשינו לאחר לכתנו מהעולם, הינו בלתי נמנע. עבור כך קיים מסמך הצוואה. הצוואה מהווה מסמך משפטי המסכם את רצון הנפטר בחייו ואת האופן שבו היה רוצה שרכושו יחולק. דבר זה הופך את מסמך הצוואה למסמך חשוב מעין כמוהו, עבור המוריש, משפחתו, ועבור כל אדם שאמור לרשת אותו. לכן, החשיבות של עריכת צוואה בצורה נכונה, מדויקת ומלאה, היא הרת גורל. כיצד על המוריש לערוך את הצוואה שלו, ועל אילו כללים עליו להקפיד? על כך יפורט בהמשך.

על פי חוק הירושה, תשכ"ה-1965, כל אדם רשאי לרשת אדם שנפטר, הן מתוקף קרבה משפחתית-בן או בת זוג הנפטר וכן הצאצאים שלו, והן מתוקף מסמך צוואה שערך המוריש לפני מותו.

על אף כל זאת, לצערנו, לא אחת אנו שומעים על מלחמות ירושה קשות, הניטשות סביב צוואה שלא נערכה כראוי, או בגין העדר צוואה. איש מאתנו לא היה מאחל לעצמו שזו המורשת שהוא יותיר אחריו; מלחמה מכוערת וממושכת בין בני משפחתו. בכדי למנוע מצב שכזה, יש להקפיד על מספר כללים חשובים בעת עריכת הצוואה;

א. **עליך לערוך את הצוואה בכתב ידך:** בכדי שהצוואה שלך תוכר כצוואה ששייכת לך ונכתבה בידך, עליך לכתוב ולחתום על כל אחד מדפיה בכתב היד שלך, זאת בתנאי וכתב היד שלך ברור וקריא. במקרה בו אינך מצליח לכתוב באופן ברור וקריא, הפרוצדורה הופכת למורכבת יותר, ודורשת בין היתר שימוש בשני עדים. חשוב להיוועץ בעורך דין במקרה שכזה.

ב. **עליך לכתוב בלשון ברורה, מפורטת וחד משמעית:** כאשר אתה עורך צוואה, אסור לך להניח שמשוה בצוואה מובן מאליו. שכן מתוקף היותה מסמך משפטי- הצוואה דורשת פירוט רב ושימוש בלשון ברורה, בכל אחד מהסעיפים שבה. הכוונה בכך: אסור להשתמש במילים מסתייגות כגון "אני שוקל", או "אני מאמין". כל פעולה שאתה רוצה שתבוצע עליך לכתוב בצורה הפשוטה ביותר- "אני מצווה ש..." או- "אני מורה ש...". כמו כן, יש לכתוב בצורה ברורה מי הם היורשים, הכוונה בכך- לפרט את שמם הפרטי, שם המשפחה שלהם (גם אם מדובר בשם המשפחה שלך), ומספר תעודת הזהות של כל אחד או אחת מהם, ומה הקשר שלהם אליך.

האם מותר להציב תנאים בצוואה?

מותר למוריש להציב תנאים בצוואה ליורשיו. אמנם, אסור בתכלית לכתוב תנאים בלתי חוקיים או בלתי סבירים בצוואה. כך, במידה ותצווה להוריש כסף לבן או בתך רק בתנאי שיתגרשו – תנאי זה לא יוכר, והבן או הבת ייהנו מרכושך, יחד עם בן או בת הזוג, אגב נישואיהם. תנאים הגיוניים יכולים להיות הורשת דירה או נכס בתנאי שהיורש לא ימכור אותם עד הגיעו לגיל מסויים, או למשל קביעת זהות היורש שיירש את היורש הראשון של המוריש לפי הצוואה (יורש אחר יורש). בכדי להימנע ממצבים בהם תנאים שהכנסת לצוואה לא ימומשו, וכדי לדאוג לכך שרצונך יקוים במלואו - התייעצות עם עורך דין היא חשובה.

ג. **עליך לפרט מהו העיזבון:** חשוב שתכתוב בצוואה בצורה מפורטת מה כולל העיזבון שלך. מספרי חשבון בנק, גוש וחלקה של הדירה, ושאר פרטים מזהים. בהעדר אלו, גובר הסיכון שהרכוש שלך לא יאוחר ויחולק בצורה מהירה ו/או לא תקינה.

ואם חלק מהרכוש שאני רוצה להוריש נמצא בקצבאות או ביטוחים?

על פי סעיף 147 לחוק הירושה תשכ"ה-1965, במידה וחלק מכספך מצוי בקופות גמל, ביטוח חיים או קצבה, אלו לא יחשבו כחלק מהעזבון. לכן, עליך למלא טופס "מינוי מוטבים" (אותו ניתן לקבל מחברת הביטוח או מקופת הגמל), בו תכתוב מי אלו שיהנו מאותם כספים. טופס זה מהווה השלמה לצוואה, שבה לא ניתן לפרט עניינים אלו.

ד. עליך להפקיד על רישום תאריך על הצוואה: במקרה בו קיימות מספר צוואות, הצוואה המאוחרת יותר היא זו שתתקבל. לכן, חשוב שתכתוב תאריך על כל עותק של צוואה שאתה מכין, ואף על כל אחד מהדפים שבה.

ה. רצוי להפקיד את הצוואה למשמרת ולצרף לה במידת הצורך אישור רפואי: בכדי לוודא שצוואתך תכובד, כדאי שתבקר אצל רופא המשפחה שלך, במקרה של ספק לגבי מצבך, ותבקש ממנו אישור שהנך בריא וצלול בעת כתיבת הצוואה. מלחמות ירושה רבות מתעוררות עקב טענתו של יורש מקופח לפיה המוריש לא היה צלול או לחלופין היה נתון להשפעה פסולה, בעת כתיבת הצוואה. כתיבת הצוואה בנוכחות עורך דין יש בה כדי למנוע מצב שכזה. כמו כן, בכדי למנוע מצב של אובדן או השמדה של הצוואה, מומלץ שתפקיד אותה בידי עורך הדין או בידי הרשם לענייני ירושה.

לסיכום, ניתן לומר שבמקרים רבים הצוואה מהווה את המסמך המשפטי החשוב ביותר אותו עורך אדם בחייו. צוואה מדויקת, נכונה ומנומקת, יכולה להגשים את מאווי הנפטר לאחר מותו בצורה המיטבית, ולהביא לאיחוד ופיוס בין משפחתו ומקורביו, ואילו צוואה פגומה עלולה להוביל לקרע, סכסוכים ומשקעים, שיש בהם כדי לפלג ולחרב את הקשרים בקרב בני משפחתך והקרובים אליך למשך שנים רבות. היוועצות בעורך דין המומחה בענייני עריכת צוואה תסייע לך לערוך את הצוואה שלך בצורה המיטבית, ולהביא לכך שרצונך האחרון יכובד באופן מלא.